

Obsah

Co je ECVET a jak využít jeho principy	1
Doporučení, jak jednotku výsledků učení vytvořit a jak postupovat při vyplnění šablony:	2
Další prvky ECVET a jejich využití:.....	4
Zkušenosti z projektu POSPOLU:	5

Co je ECVET a jak využít jeho principy

Evropský systém pro přenos kreditů v odborném vzdělávání (ECVET) je jedním z evropských nástrojů na podporu celoživotního učení, mobility žáků a učitelů a flexibility vzdělávacích cest k získání kvalifikace. Projekt POSPOLU ověřil v praxi aplikaci některých prvků ECVET na národní úrovni. Smyslem bylo podpořit a zefektivnit spolupráci škol a podniků a zároveň přispět ke zvýšení transparentnosti, kvality, ale i atraktivity praktického vyučování žáků středních odborných škol.

Klíčovým stavebním kamenem systému ECVET jsou výsledky učení. Ty je možné spojovat do tzv. **jednotek výsledků učení (JVU)**, ze kterých lze sestavit příslušnou kvalifikaci. Jednotka výsledků učení může být společná i více kvalifikacím. Jednotky výsledků učení by měly vznikat ve spolupráci škol a podniků, tak, aby bylo zaručeno, že znalosti, dovednosti a kompetence, které si žák bude v podniku během mobility osvojovat, budou odpovídat požadavkům trhu práce. Jednotky výsledků učení jsou flexibilní v tom smyslu, že mohou pomoci reagovat na rychlé změny moderních technologií a vývoj v některých oborech. Jednotky lze upravovat a měnit v souladu s trendy a potřebami trhu práce a obohacovat si tak školní vzdělávací program. Právě provázání popisů JVU (vycházejících ze standardů NSK) s částí povinného obsahu RVP může zajistit automatickou přenositelnost a zároveň podpořit rozšíření praxí v reálném pracovním prostředí jako nedílné součásti studia.

Vzor šablony pro vytvoření jednotky výsledků učení- ke stažení také ZDE:

<http://pospolu.rvp.cz/seznam-nastroju#ECVET>

Popis jednotky výsledků učení	
Škola nebo firma, která JVU vytvořila a realizuje ji	
Název jednotky	
Kód a název oboru	
Úroveň kvalifikace podle EQF	
Vztah k NSK (hodnotící a kvalifikační standardy, odborné způsobilosti)	
Délka odborného výcviku JVU	
Požadavky na žáka	
Název a adresa firmy	
Výsledky učení, které jednotka obsahuje ¹	
Kritéria a postupy pro ověření a hodnocení výsledků učení definovaných v JVU	Výkony žáka na pracovišti hodnotí vždy pouze instruktor ² odborného výcviku a posuzuje, zda žák splnil nebo nesplnil dané hodnotící úkoly. Hodnotící úkoly: Kritéria hodnocení:

¹ Výsledky učení, tj. znalosti, dovednosti a kompetence, které tato jednotka obsahuje, musí souviset s realizovaným ŠVP školy.

² Podle principů ECVET hodnotí praktické úkoly prováděné žáky na pracovišti instruktor praktického vyučování. Při hodnocení však vždy spolupracuje s učitelem odborného výcviku či učitelem praktického vyučování, který žáka klasifikuje.

Doporučení, jak jednotku výsledků učení vytvořit a jak postupovat při vyplnění šablony:

1. Škola nebo firma, která JVU vytvořila a realizuje ji

Vytvořené jednotky výsledků učení mohou být pochopitelně „anonymní“. Ale není důvod nepřiznat se k autorství, a to hned z několika důvodů. Škola, která jednotku vytvořila a realizuje ji, může právě při realizaci zjistit, že jednotka nebyla vytvořena správně, že např. vstupní požadavky na žáka nejsou dobře nastaveny, že je jednotka rozsahem příliš krátká nebo naopak dlouhá, že žáci za určitou dobu nezvládnou nácvik některých dovedností. Může se objevit jiná škola, která by měla zájem sdílet tyto skutečnosti, a pokud jsou jednotky veřejně dostupné, může do nich nahlédnout. Na základě dohody obou škol lze vytvořené jednotky upravit nebo přímo aplikovat v praxi. A nejen to, je to i kontaktní adresa pro možné zájemce ze strany škol, které by své žáky chtěly na stáž vyslat, protože svým žákům takovéto znalosti, dovednosti a kompetence v prostředí domovské školy /či firmy/ zajistit nemohou. Adresa tedy např. slouží k navázání kontaktu, který může otevírat cestu k realizaci národní mobility.

2. Název jednotky

Název jednotky by měl být jednoznačný a co nejvýstižnější a měl by jasně odkazovat na obsah jednotky, aby byl pro přijímající organizaci co nejsrozumitelnější. Zajímavý a výstižný název je i motivační prvek pro spolupracujícího partnera, zájemce o realizaci jednotky, ale i pro rodiče i žáky.

3. Kód a název oboru, kterému se jednotka vztahuje

Vzhledem k tomu, že projekt byl zaměřen na žáky středních škol, byla do šablony doplněna kolonka kód a název oboru. Kód a název oborů vzdělání musí odpovídat oborům uváděným v Nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Pokud se jednotka vztahuje pouze k části oboru vzdělání, např. pouze k některému z povolání nebo oblasti činností (odbornému zaměření), pro které obor vzdělání připravuje, uvedeme to v závorce; např. **65-51-H/01**Kuchař – číšník (**zaměření kuchař**).

4. Úroveň kvalifikace podle EQF

Evropský rámec kvalifikací představuje 8 úrovní, ke kterým jednotlivé státy EU přiřadily své kvalifikace podle stupně znalostí, dovedností a kompetencí. Zaměstnavatelé napříč Evropou tak díky vyznačenému číslu jednoduše získají představu o tom, jaké dovednosti mohou u potenciálních zaměstnanců s danou kvalifikací očekávat. Pokud se jednotka vztahuje k oboru poskytujícímu **střední vzdělání s výučním listem**, odpovídá úroveň EQF hodnotě **3**. Jedná-li se o **obor s maturitní zkouškou**, je nutné uvést úroveň **EQF 4**.

Více na www.eqf.cz

5. Vztah k NSK

Tvůrcům jednotek výsledků učení doporučujeme uvést vztah k odpovídající profesní kvalifikaci, v případě, že již existuje v Národní soustavě kvalifikací.

Národní soustava kvalifikací, která je veřejně přístupným rejstříkem úplných profesních a profesních kvalifikací potvrzovaných, rozlišovaných a uznávaných na území České republiky, které je možné získat na základě zákona č.179/2006 Sb. o uznávání výsledků předchozího učení. **Profesní kvalifikací** rozumíme způsobilost vykonávat určitou pracovní činnost, která umožňuje uplatnění na trhu práce (např. příprava pokrmů studené kuchyně, výroba zákusků a dortů, pokrývač skládaných krytin střech historických budov). **Úplnou profesní kvalifikací** rozumíme způsobilost vykonávat určité povolání, případně více povolání (např. kuchař, cukrář, pokrývač).

V případě, že registr NSK v kvalifikačním nebo hodnotícím standardu uvádí způsobilosti odpovídající dovednostem dané jednotky výsledků učení, je potřeba uvést, ke které kvalifikaci případně více kvalifikacím se daná jednotka výsledků učení vztahuje. I rejstřík kvalifikací NSK rozděluje jednotlivé kvalifikace podle úrovní dovedností, které odpovídají úrovním EQF. Je-li tedy v NSK v kvalifikačním standardu uvedena úroveň odborné způsobilosti 3, jedná se zároveň i o vyjádření úrovně EQF.

Více na www.narodni-kvalifikace.cz

6. Délka JUV

V jednotce by mělo být správně vyčísleno, kolik hodin stráví žák v pracovním prostředí, aby získal znalosti, dovednosti a kompetence uvedené v jednotce výsledků učení. Např. v rámci 14-denní odborné praxe může žák absolvovat jednu i více jednotek výsledků učení v závislosti na jejich náročnosti a tedy i rozsahu.

Jednotky mohou být vytvářeny jak pro odborné praxe, tak pro odborný výcvik. Není však možné, aby byla vytvořena jednotka, které pokryje celou praktickou přípravu. Rozsahem by měla odpovídat cca 14 dennímu pobytu žáka na pracovišti sociálního partnera.

Při výpočtu hodin mějte na paměti věk žáka a maximální možný počet hodin, který může vzhledem ke svému věku na pracovišti strávit (6 či 7 hodin).

7. Požadavky na žáka

V mezinárodních projektech se ukázalo, že je velmi přínosné uvádět u jednotky výsledků učení minimální vstupní znalosti a dovednosti účastníka mobility. Tyto požadavky definuje v úzké spolupráci s vysílající organizací (školou) přijímající instituce tedy podnik, který si stanovuje úroveň dovedností potřebnou po zvládnutí daných aktivit na pracovišti.

8. Název a adresa firmy

Zde by měl být uveden název konkrétního pracoviště, kde praktické vyučování bude probíhat. Lze doplnit až před samotnou realizací.

9. Výsledky učení, které jednotka obsahuje

V Doporučení o ECVET nalezneme informaci, že výsledky učení by měly být definovány pomocí znalostí, dovedností a kompetencí. Školy a podniky obvykle mívají značné obtíže s rozlišením jednotlivých kategorií. Stejně nebo možná větší obtíže měly mezinárodní projekty, ve kterých byly zapojeny zástupci různých členských států s rozdílným vnímáním dané terminologie.

Nabízí se několik možností: lze využít popis ve smyslu rozdělení do znalostí, dovedností a kompetencí nebo volit pouze popis kompetencí – odborných způsobilostí, tj. činností (tak to je v NSK), či využít stupně rozvoje jednotlivých kompetencí (od jednoduché činnosti pod dohledem až po práci zcela samostatnou).

Vytvoření skutečně srozumitelného, stručného a transparentního popisu však vyžaduje hodně úsilí, ať už se rozhodnete pro jakýkoliv z uvedených způsobů.

Většina jednotek výsledků učení, které vznikly v rámci projektu POSPOLU, tedy popisují výsledky učení v jednom sloupci a nerozlišují je na znalosti, dovednosti a kompetence. Obdobný princip nalezneme i v Národní soustavě kvalifikací, kde jsou jednotlivé kvalifikace definovány takzvanými odbornými způsobilostmi. Právě definice způsobilostí, které soustava kvalifikací obsahuje, může být dobrým inspiračním zdrojem pro popis jednotky výsledků učení. Jednu či více způsobilostí uvedených v kvalifikačním standardu v rámci NSK lze dále rozpracovat do jednotky výsledků učení. **Ať je rozvržení výsledků učení jakékoliv, musí být jednotlivé výsledky učení popsány stručně a konkrétně, jednoznačně pomocí aktivního slovesa (3. osobou jednotného čísla) nebo neurčitou formou slovesa (infinitivem) tak, aby byly srozumitelné všem třem stranám, které se na pobytu na pracovišti podílí tedy vysílající, přijímající instituci a žákovi.** Zároveň každý výsledek učení musí být možné jednoduše ověřit a průkazně a jednoznačně ohodnotit. Jak ukazuje příklad vyplněné šablony jednotky výsledků učení, je dobré využívat činnostní slovesa jako například: sestaví, nakreslí, vyhledá v dokumentaci, provede, změří, zkontroluje. Problematická jsou např. slovesa: orientuje se, chápe, uvědomuje si význam, která popisují málo konkrétní činnosti, které lze jen těžko ohodnotit. Tvorba jednotky výsledků učení je náročnou aktivitou, a to jak z hlediska času a tak odbornosti. Kvalitní jednotka, na jejíž tvorbě se podílí škola i podnik, je podmínkou a zárukou dobré spolupráce a -toho, že si žák bude osvojovat dovednosti potřebné a požadované na trhu práce.

10. Kritéria a postupy pro ověření a hodnocení výsledků učení definovaných v JUV

Hodnocení provádí přijímající instituce na základě předem domluvených a stanovených postupů a kritérií, která jsou zaznamenána v jednotce výsledků učení. V rámci projektu POSPOLU jednotlivá partnerství předem definovala hodnotící úkoly, jejichž praktickým předvedením (a ústním ověřením či písemnou zkouškou) má žák jednoduše prokázat, zda získal všechny dovednosti, znalosti a kompetence potřebné pro daný úkol. Toto řešení se ukazuje jako velmi účinné a transparentní pro všechny strany. Škola se může spolehnout na objektivnost hodnocení, které bylo provedeno přímo v podniku, a žák není nucen získané dovednosti znovu předvádět. Vhodné je i stanovení hodnotících kritérií a uvědomění si rozdílu mezi úkolem a kritériem. Kritériem by se mělo prolínat celým zadáním a být úkolu nadřazené, zatímco hodnotící úkol sleduje konkrétní provedení a jeho průběh, kritérium spíše výstup jako takový. Kritériem je např. dodržení technologického postupu či ekonomické nakládání se surovinami a hodnotícím úkolem je např. připravit sváteční menu nebo vytvořit obrobek. Zvažte, co ovlivní hodnocení instruktora- pokud žák použije dvojnásobné množství surovin, tak to není optimální, úkol ale splněn je, nicméně s výhradami. Pokud je kritériem dodržení technologického postupu, může to mít na finální zpracování výstupu zásadnější vliv.

Vzájemná důvěra při hodnocení žáka je základním předpokladem pro validaci a neprodlení vzdělávacích cest. Týká se to zejména mobility do místa, které není známé, ať už tedy jde o jiný vzdělávací kontext nebo jiné než obvyklé místo praktického vyučování.

Další prvky ECVET a jejich využití:

System ECVET určitě nemá ambice zatěžovat administrativou či jinak obě spolupracující instituce. V projektu jsme ověřili, které z prvků ECVET je možné v českém prostředí vynechat.

Důležitým předpokladem ECVET je **vzájemná důvěra mezi školou a firmou**, která by však měla být ošetřena **písemnou smlouvou**. V mezinárodním kontextu se hovoří o tzv. Memorandu o porozumění.

V českém prostředí možné Memorandum vynechat, protože za takovouto rámcovou smlouvu lze považovat **Smlouvu o obsahu a rozsahu praktického vyučování a podmínkách pro jeho konání**, uzavíranou mezi školou a spolupracujícím podnikem v souladu se Školským zákonem č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Co by však škola podnik podle principů ECVET vynechat neměly, je navazující **trojstranná dohoda či smlouva o učení**, prostřednictvím které si škola, podnik a žák **vymezi cíle a obsah dané konkrétní jednotky výsledků učení**. Pro každého žáka je nutné vypracovat vlastní **dohodu** (která je součástí principů ECVET), čímž se do jisté míry zvyšuje administrativní zátěž, a to zejména na straně školy. Zapojení žáka, tedy přítomnost jeho podpisu, popřípadě podpisu jeho rodičů/zákonných zástupců na smlouvě, se však ukázalo jako silný motivační prvek. Žák je více angažován do procesu osvojování znalostí, dovedností a kompetencí a přebírá spoluodpovědnost za to, co si má na pracovišti osvojit a současně ví, za co bude hodnocen. Zmiňovaná dohoda o učení je dokumentem, který popisuje i odpovědnosti a role vysílající (např. školy) a přijímající (např. firmy) organizace. Vzorový dokument lze nalézt v publikaci Prvky ECVET a jejich využití v počátečním odborném vzdělávání, která vznikla v projektu POSPOLU.

Administrativní zátěž bude ještě vyšší v případě, pokud by se absolvování jednotky výsledků učení týkalo třeba všech žáků v daném ročníku a ne vybraných jednotlivců- pokud by se např. škola rozhodla, že vybere žáky, kteří absolvují JUV, která třeba bude rozvíjet již jen některé kompetence např. nad rámec ŠVP nebo kompetence ve smyslu profesionalizace.

V dohodě o učení by měly být jasně uvedeny zodpovědnosti jednotlivých stran, týkající se například zajištění pojištění, stravy, potřebných ochranného oblečení, případně ubytování. V případě, že škola vyše žáka, který nespĺňuje požadavky definované ve smlouvě, nebo například žák vykonává jiné, než předem domluvené úkoly a aktivity, je možné na základě smlouvy sjednat nápravu nebo spolupráci ukončit. Přílohou nebo součástí dohody by měla být vypracovaná jednotka výsledků učení, které se dohoda týká, ale také záznam o hodnocení žáka - hodnotící protokol.

Přínosem ECVETu je kromě posílení oboustranné důvěry a kvality i větší transparentnost a existující **záznam konkrétních výsledků učení**, pod jejichž hodnocením a ověřením je podepsán zodpovědný pracovník firmy. Není to jen málo vypovídající známka na vysvědčení, ale konkrétně zaznamenané a v praxi ověřené dovednosti. Po absolvování jednotky výsledků učení (která je jedním z pilířů ECVET), které si mohou vytvářet školy společně se spolupracujícími podniky, je proto vhodné žákům vystavit jako doklad tzv. **osobní záznam**. Pro pilotní účely projektu Pospolu byl se souhlasem Evropské Komise a Národního centra Europass vydáván „Europass Doklad o národní mobilitě“.

Podobu osobního záznamu si však určuje jeho vystavovatel a v současné době žádný jednotný dokument pro zaznamenání „národní mobility (stáže)“ zatím neexistuje. Osobní záznam obsahuje název a adresu instituce, která ho vystavila, jméno a datum narození učícího se, výčet dosažených výsledků učení.

Firma, u které žák konal povinný odborný výcvik nebo odbornou praxi, může vystavit žákům v případě zájmu kromě Osobního záznamu také jakékoliv vlastní osvědčení (certifikát o absolvování praktického vyučování na pracovišti sociálního partnera školy). Právě doklad o absolvovaném odborném výcviku nebo praxi obsahující výčet konkrétních dovedností, znalostí a kompetencí by mohl výraznou měrou pomoci při vstupu na trh práce (těm, kteří svou vzdělávací cestu např. nedokončí) nebo při přestupu na jinou vzdělávací instituci či obor.

Zkušenosti z projektu POSPOLU:

V rámci projektu POSPOLU byla zohledněna praxe českých škol a přílohou dohody je tedy i Pracovní deník žáka, který si vede každý žák o své činnosti ve firmě. Každý žák si na základě postupně dosažených výsledků povede vlastní Portfolio žáka, do kterého si lze záznamy o dosažených výsledcích po celou dobu pilotáže (osobní záznamy za získané výsledky učení) a deníky z průběhu praktického vyučování.

Na systému ECVET z hlediska využití v národním prostředí ocenily školy, které ho ve spolupráci s podnikem testovaly, zejména:

- jasně definovaný obsah odborné praxe či výcviku prostřednictvím výsledků učení (spolu s vytvořením určitého standardu a jednotných hodnotících kritérií)
- lepší propojení se světem práce
- možnost pružně reagovat na novinky a trendy a jejich přenos do vzdělávací oblasti
- zajištění kontroly kvality

doklad o absolvovaném odborném výcviku/odborné praxi (osobní záznam konkrétních znalostí, dovedností a kompetencí)

➤ Kde naleznete jednotek výsledků učení, které vznikly v projektu Pospolu

Jednotky výsledků učení v plném znění a zkrácené anotace jednotek výsledků učení jsou zveřejňovány se souhlasem jejich tvůrců v Modulu Pospolu na Metodickém portále rvp.cz - <http://pospolu.rvp.cz/jednotky-vysledku-uceni>. V případě, že škola, která jednotku vytvořila, nedala souhlas s jejím zveřejněním, je zveřejněna pouze anotace jednotky výsledků učení.